

Evaluatie Jeugdwet

De stem van de professional

Aanbevelingen uit de
dagelijkse praktijk

BPSW
beroepsvereniging
van professionals
in sociaal werk

AJN
JEUGDARTSEN NEDERLAND

v&vn
Verpleegkundigen
Maatschappij &
Gezondheid

BVJONG

BCMB

Nederlands Instituut van Psychologen **NIP**

nederlandsche vereniging
van pedagogen en
onderwijskundigen **nvo**

Vereniging Vertrouwensartsen
Kindermishandeling

P3NL
Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen

Voorwoord

In 2018 vindt een tussenevaluatie van de Jeugdwet plaats. Om de stem van de professional daarin te laten horen, hebben 15 beroepsverenigingen een eigen enquête uitgevoerd. In dit rapport vindt u de aanbevelingen die daaruit zijn voortgekomen. Lees meer over de samenwerkende beroepsverenigingen op pagina 17.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Aanbevelingen voor nog betere jeugdhulp en jeugdbescherming	6
Analyse opbrengst enquête op hoofdlijnen	10
Samenwerkende beroepsverenigingen	17
Bijlage: Uitvoering onderzoek	18
Bijlage: Onderzoekopbrengsten	20
<i>Algemene vragen</i>	21
<i>Effect Jeugdwet op relatie met de cliënt</i>	24
<i>Effect op de positie van de professionals als werknemer of zzp'er</i>	31
<i>Effect op de kwaliteit van de beroepsuitoefening</i>	33
<i>Effect op de samenwerking met andere professionals</i>	37
Colofon	46

Inleiding

Dagelijks zoeken professionals samen met kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers naar oplossingen voor hulpvragen. Met als doel dat ieder kind en iedere jongere gezond en veilig opgroeit en naar vermogen deelneemt aan de samenleving. Professionals dragen hierin een grote verantwoordelijkheid en zijn gemotiveerd om goede hulp te bieden. Optimale jeugdhulp en jeugdbescherming vraagt van professionals kennis en ervaring én het vraagt om goede werkomstandigheden en het op orde hebben van de noodzakelijke randvoorwaarden.

De stem van de professional

Wat is het effect van de Jeugdwet op de dagelijkse praktijk van jeugdhulp en jeugdbescherming? Hoe ervaren professionals de veranderingen, wat kan anders, wat kan beter? Beroepsverenigingen AJN, BCMB, BPSW, BVjong, NIP, NVO, V&VN en VVAK zetten zich binnen het programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming (PJ&J) gezamenlijk in voor professionals. In samenwerking met P3NL hebben ze het effect van de Jeugdwet op de dagelijkse werkpraktijk onderzocht.

De werkzaamheden van de leden van de beroepsverenigingen vallen overigens niet alleen onder de Jeugdwet, maar ook onder de Wpg (jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen), onder de Wmo 2015 (o.a. medewerkers van Veilig Thuis, cliëntondersteuners, kinderwerkers en jongerenwerkers), de Zorgverzekeringswet (o.a. psychologen, pedagogen, jeugd- en gezinsprofessionals die werken in de volwassenenzorg), (passend) onderwijs of de Wlz. De samenwerking tussen de beroepsgroepen is waardevol en draagt bij aan een integraal aanbod voor cliënten over de domeinen heen. Aan de evaluatie werkten bijna 1.000 professionals mee. Zij vulden de enquête in (zie bijlage), en een aantal van hen nam deel aan focusgroepen. Hiermee is een schat aan informatie verkregen over hoe professionals aankijken tegen hun dagelijkse uitvoeringspraktijk.

De opbrengsten laten zien dat er hard gewerkt wordt aan het vormgeven van het nieuwe jeugdstelsel, maar ook dat het nog veel investeringen vraagt om de doelen van de Jeugdwet daadwerkelijk te bereiken. In deze evaluatie laten professionals hun stem horen over de effecten van de Jeugdwet.

Verbeteren kwaliteit van hulp

De beroepsverenigingen vinden dat het met alle kinderen en jongeren goed moet gaan. Uit de enquête komt echter een beeld naar voren dat het in (te) veel gemeenten nog niet lukt om aan alle kinderen en jongeren tijdig passende hulp en jeugdbescherming te bieden. Doel van de analyse en de aanbevelingen die hierna volgen, is het verbeteren van de kwaliteit van hulp. Voor dat doel blijven de beroepsverenigingen zich inzetten, samen met cliënten, gemeenten, Rijk en branches.

Leeswijzer

Eerst volgen de aanbevelingen van professionals en een korte analyse van de inzichten die de evaluatie biedt. In de bijlage is de onderbouwing uitgewerkt.

Aanbevelingen voor nog betere jeugdhulp en jeugdbescherming

Op grond van de uitkomsten van de enquête doen de gezamenlijke beroepsverenigingen aanbevelingen om de kwaliteit van hulp voor alle kinderen, jongeren en hun gezinnen te verbeteren. De aanbevelingen zijn gericht aan de gemeenten, het Rijk, de aanbieders, de professionals en de betrokken beroepsverenigingen.

'Geregeld zorgen financiën en bureaucratie ervoor dat de inhoud van het werk op de achtergrond komt. Een kind in nood kan pas na weken hulp krijgen vanwege deze bureaucratie.'

In het belang van goede en tijdige hulp aan kinderen en jongeren, wordt aan de minister, gemeenten en andere betrokkenen gevraagd om de resultaten van deze enquête en de aanbevelingen die gedaan worden, te betrekken bij de tussenevaluatie van de Jeugdwet en de verdere vormgeving van het jeugdstelsel.

 Zorg er als Rijk voor dat het met alle kinderen en jongeren goed gaat. Het krijgen van passende hulp mag nooit afhankelijk zijn van de gemeente waarin iemand woont. En een verhuizing mag er nooit toe leiden dat hulpverlening spaak loopt of vertraagt.

 Zet als gemeente meer in op voorlichting en (collectieve) preventie, en investeer hier goed in. Maak daarbij gebruik van de kennis uit wetenschap en praktijk.

 Helderheid over het ingekochte aanbod en de beschikbaarheid daarvan in gemeenten is noodzakelijk, evenals een heldere procedure als maatwerk geboden moet worden. Alleen dan is er voor ieder kind en iedere jongere tijdig passende hulp te realiseren. Zoek uit waarom dat in de ene gemeente beter lukt dan in de andere gemeente en leer van elkaar.

'De gemeente bepaalt welke hulp passend is. Gespecialiseerde jeugdhulp moet dit in principe op basis van de afgegeven beschikking bieden. Onze inschatting is regelmatig dat er andere hulp nodig is. Hiermee komt soms spanning te staan op wat je vanuit je beroep en richtlijnen hoort te doen en de mogelijkheden die de gemeente biedt (bijvoorbeeld financiering).'

 Administratieve lasten en te hoge regeldruk gaan ten koste van de hulpverlening. Verminder als gemeente daarom deze lasten en regeldruk, en beperk de verantwoordingsplicht tot wat noodzakelijk is om als gemeente en Rijk te kunnen sturen.

 Vertrouw meer op de professionaliteit van de aanbieder en professional, en geef hun voldoende ruimte om samen met het kind, de jongere en hun ouders/verzorgers, oplossingen te vinden voor de hulpvragen die zij hebben.

 Zorg er als werkgevers en beroepsverenigingen voor dat professionals in gesprek kunnen gaan over de transformatiedoelen en over wat deze doelen betekenen voor hun professioneel handelen. Juist in een tijd waarin de werkdruk hoog is, is het belangrijk dat aan de professionals voldoende ruimte geboden wordt om daadwerkelijk te kunnen innoveren.

 Versterk als gemeenten en professionals de triagefunctie van de toegang. Gebruik daarvoor de expertise van cliënten en van de verschillende beroepsgroepen. Vergelijk gebruikte methodieken en de inzet van verschillende disciplines en zoek naar de best werkzame factoren.

'Ik heb het idee dat er juist later jeugdhulp geboden wordt, omdat er nog maar zo weinig doorverwezen mag en kan worden. Vervolgens zijn de wachtlijsten lang, waardoor het langer duurt voor de nodige hulp geboden wordt en dan lopen de problemen dus nog verder op.'

 Draag als beroepsverenigingen bij aan de samenwerking in de keten door hiervoor handvatten te geven en door te investeren in het wegnemen van knelpunten die effectieve samenwerking in de weg staan. Investeren in meer kennis en begrip voor elkaars werelden en meer inzet op samenwerken met kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers helpt bij het wegnemen van deze knelpunten.

 Het goed beleggen van de regie als er meerdere aanbieders/professionals betrokken zijn bij een cliënt of een cliëntsysteem, is noodzakelijk om verantwoorde (integrale) hulp te bieden. Laat beroepsverenigingen daarvoor handvatten bieden in samenspraak met cliënten, aanbieders en gemeenten.

 Gemeenten, branches en professionals blijf investeren in het wegnemen van knelpunten rondom privacy. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zet de al bestaande samenwerking tussen beroepsverenigingen, branches en gemeenten in het project '[In goed vertrouwen](#)' voort.

Analyse opbrengst enquête op hoofdlijnen

De aanbevelingen van de beroepsverenigingen zijn gebaseerd op een analyse van de opbrengsten van de enquête en de focusgroepen. De enquête heeft veel informatie opgeleverd waar de beroepsverenigingen, maar ook het Rijk, de gemeenten en de branches bij het verder uitwerken van de aanbevelingen, gebruik van kunnen maken.

Hieronder lichten we een aantal hoofdpunten van de resultaten toe.

Werken in een gedecentraliseerd stelsel

Met de decentralisatie van het jeugdstelsel en de invoering van de Jeugdwet op 1 januari 2015, kunnen er geen voor het hele land geldende uitspraken gedaan worden over het functioneren van de jeugdhulp en jeugdbescherming. De verschillen tussen de gemeenten zijn (te) groot. De antwoorden van de professionals in de enquête laten positieve ervaringen zien in de ene gemeente, en minder positieve ervaringen in de andere. Professionals die met meerdere gemeenten te maken hebben, geven aan dat de verschillen tussen de gemeenten en het woonplaatsbeginsel bijdragen aan veel administratieve lasten. Veel tijd gaat verloren door verschillende verantwoordingsystemen en het uitzoeken hoe zaken in de verschillende gemeenten zijn georganiseerd.

Botsing bureaucratie en professionaliteit

Uit de enquête komt een grote betrokkenheid van professionals naar voren. Ze willen kwalitatief goede hulp bieden, investeren in het bijhouden van hun vak en ze zijn zich bewust van hun professionele verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd geven zij aan dat ze in hun werk belemmerd worden door de bureaucratie en de regel- en verantwoordingsdruk waarmee ze dagelijks worden geconfronteerd.

'De regeldruk is enorm toegenomen. Het is onvoorstelbaar, maar door alle verschillende regels van verschillende gemeenten is het aantal fte bij ons op kantoor verdubbeld, de werkdruk bij hulpverleners enorm toegenomen, het ziekteverzuim omhooggeschoten, het verloop van personeel toegenomen... code rood.'

De kwaliteit van hun werk staat onder druk door bezuinigingen, onzekerheid over de continuïteit, het ontbreken van goede ICT, hoge administratieve lasten, veel personele wisselingen en vaak grote verschillen in de organisatie van de jeugdhulp in de verschillende gemeenten waarmee ze te maken hebben.

Niet tijdig passende hulp kunnen bieden

Professionals hebben zorgen over het feit dat kinderen en jongeren niet tijdig passende hulp krijgen. Daarbij geven ze aan dat er meerdere oorzaken zijn. Als oorzaak daarvoor geven ze onder meer aan: wachtlijsten, omzetplafonds, het niet beschikbaar zijn van passend aanbod, te hoge werkdruk, tijd die 'weglekt' door een hoge verantwoordingsdruk afkomstig van gemeenten of de eigen instelling, en de wijze waarop de gemeente de jeugdhulp organiseert. Ook verschillen in expertise in de wijkteams wordt genoemd als een van de oorzaken waardoor kinderen en jongeren niet tijdig de juiste hulp krijgen. Dit klemt vooral als de veiligheid van een kind of jongere in het geding is. De tijd die besteed moet worden aan overleg en verantwoording kan immers niet besteed worden aan contact met kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers.

Effecten transformatiedoelen

Professionals die meededen aan de enquête geven geen hoge waardering aan de effecten van de transformatiedoelen op

'Ik heb het idee dat er juist later jeugdhulp geboden wordt, omdat er nog maar zo weinig doorverwezen mag en kan worden. Vervolgens zijn de wachtlijsten lang, waardoor het langer duurt voor de nodige hulp geboden wordt en dan lopen de problemen dus nog verder op.'

de relatie met de cliënt. In de memorie van toelichting op de Jeugdwet staat dat het doel is dat er, door vermindering van regeldruk, meer ruimte voor professionals komt om de juiste hulp te bieden. Uit de enquête komt naar voren dat het tegendeel het geval is. Professionals ervaren geen vermindering van de regeldruk en ook niet dat ze meer ruimte dan voorheen hebben om de juiste hulp te bieden.

Professionals waarderen de transformatiedoelen verschillend. Aan het doel om meer uit te gaan van 'de eigen kracht van jeugdigen, ouders en sociale omgeving' wordt bijvoorbeeld door professionals zeer uiteenlopend betekenis gehecht. Dat lijkt echter niet gebaseerd te zijn op een verschil van mening over dat hulp gericht moet zijn op het vergroten van de zelfredzaamheid van de cliënt. Maar sommige professionals twijfelen aan de haalbaarheid en geven aan dat cliënten juist hulp vragen omdat de eigen kracht te kort schiet, en dat cliënten vaak al lang wachten voordat ze hulp zoeken. Zij wijzen erop dat de inzet op 'versterken van eigen kracht' oorzaak kan zijn voor het te laat bieden van passende hulp. Anderen stellen dat 'uitgaan van eigen kracht' als synoniem wordt gebruikt voor 'cliënten moeten het zelf, zonder hulp doen'. Daarmee geven ze aan dat in de praktijk het doel 'versterken van eigen kracht' uitgelegd wordt als het niet kunnen of mogen inzetten van specialistische hulp.

'Een nieuwe structuur leidt niet automatisch tot een nieuwe manier van werken. Eigen kracht wordt nogal eens verward met 'je moet het zelf doen'.'

Met de Jeugdwet wil de regering een omslag maken naar meer preventie. In de enquête wordt aangegeven dat er op het terrein van preventie nog weinig inzet is en dus nog veel winst te behalen valt. Ook het doel dat kwetsbare kinderen en jeugdigen eerder (jeugd)hulp op maat krijgen, wordt nog onvoldoende behaald, net als het doel om integrale hulp aan gezinnen te bieden volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'.

Samenwerking neemt toe

Uit de enquête komt naar voren dat er meer wordt samengewerkt tussen professionals. Dat is een belangrijke uitkomst, omdat samenwerken tussen professionals noodzakelijk is om te komen tot integrale en passende hulp als er meerdere problemen zijn in een gezin.

De kanttekening is wel dat de diverse wisselingen in teams en in de sociale kaart, de samenwerking belemmeren. Dat de jeugdhulp in elke gemeente weer anders is ingericht en dat men soms te maken heeft met verschillende (zorg)wetten, bemoeilijkt het samenwerken ook. Daarbij wordt expliciet genoemd dat de samenwerking tussen professionals in het jeugddomein en professionals uit de ggz, lastig is. Daarnaast worden ook knelpunten rondom privacy vaak genoemd als belemmering voor samenwerking.

'In gemeente x zitten goed opgeleide gezondheidszorgpsychologen in de wijkteams, die voorheen in de specialistische ggz werkten. Dat werkt heel prima om aan te geven wat waar moet gebeuren. Er kan nu meer in een eerdere fase gebeuren, laagdrempelig door goede professionals. Dat normaliseert!'

'In de praktijk hebben ouders vaak nog met veel hulpverleners te maken, en in het werkveld is voor professionals de term casusregie niet duidelijk.'

Regie moet beter

Alhoewel de samenwerking dus toeneemt, wordt de vraag of het voor cliënten na de invoering van de Jeugdwet duidelijker is wie de regie heeft, door slechts 20% positief beantwoord. Doelen van de Jeugdwet zijn dat er integrale hulp geboden wordt en dat er gewerkt wordt vanuit het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'. Aangegeven wordt dat er onvoldoende helderheid is over wat 'regie' inhoudt en dat er onvoldoende afspraken gemaakt worden over wie de regie voert. Uit de enquête blijkt dat in sommige gemeenten de regie bij de cliënt wordt gelegd en in andere gemeenten bij het wijkteam. In weer andere gemeenten lijkt de regie te ontbreken en weten verschillende hulpverleners onvoldoende welke professionals betrokken zijn bij een gezin.

Professionals in jeugdhulp en jeugd-
bescherming maken het verschil voor
kinderen, jongeren en gezinnen die
hulp en ondersteuning nodig hebben.
De beroepsverenigingen ondersteunen
en stimuleren professionals hierbij.
In het Programma PJ&J geven de
beroepsverenigingen een stem aan
professionals in het jeugddomein.
Die stem maakt professionals zicht-
baar en zorgt ervoor dat de beroeps-
verenigingen invloed uit kunnen
oefenen op actuele landelijke
ontwikkelingen en de belangen van
de professionals kunnen behartigen.
Met het versterken van het vakman-
schap van de beroepsgroepen,
investeren beroepsverenigingen in
een goede kwaliteit van jeugdhulp.

Samenwerkende beroepsverenigingen

De enquête is uitgezet door de samenwerkende beroeps-
verenigingen. We hopen dat de aanbevelingen op grond van
onze analyse van de resultaten van de enquête, bijdragen aan
nog betere jeugdhulp en jeugdbescherming.

AJN	Jeugdartsen Nederland
BCMB	Beroepsvereniging voor mensen met een beperking
BPSW	Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk
BVjong	Beroepsvereniging van kinder- en jongerenwerkers
NIP	Nederlands Instituut van Psychologen
NVO	Nederlandse vereniging van pedagogen en onder- wijskundigen
V&VN	Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland
VVAK	Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling en Huiselijk Geweld
P3NL	In P3NL werken de volgende beroepsverenigingen samen: NIP, NvGZP, NVO, NVRG, NVVS, VPEP, VEN, VGCT, VKJP

Bijlage Uitvoering onderzoek

Uitvoering onderzoek: enquête, focusgroep en uitvraag

De enquête heeft opengestaan via de website van het Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming (PJ&J) in de periode 6 juli 2017 tot 1 oktober 2017. Via de websites en sociale media-activiteiten van de beroepsverenigingen en nieuwsbrieven van PJ&J is bekendheid gegeven aan de mogelijkheid om mee te doen aan de enquête. De enquête stond ook open voor niet-leden van beroepsverenigingen, maar de enquête is echter vooral ingevuld door professionals die lid zijn van een beroepsvereniging. In totaal hebben 963 professionals de enquête ingevuld. De bevindingen uit deze enquête zien we ook terug in rapporten van andere partijen zoals Mind, de Kinderombudsman en de jeugdinspecties.

De opbrengsten van de enquête zijn voorgelegd aan twee focusgroepen. Op uitnodiging hebben per focusgroep negen professionals deelgenomen. De focusgroepen zijn samengesteld op basis van een spreiding over de werkvelden en het beroep dat professionals daarbinnen uitoefenen. Aan hen is gevraagd de opbrengsten nader te duiden. De beroepsverenigingen zelf hebben daarnaast, middels een schriftelijke uitvraag, aangegeven wat voor hun leden belangrijke punten zijn.

Dit onderzoek biedt een unieke inkijk in de ervaring en visie van professionals die dagelijks binnen de kaders van de Jeugdwet aan het werk zijn. De vragen die aan de professionals zijn voorgelegd, zijn opgebouwd aan de hand van vier thema's:

- Het effect van de Jeugdwet op de relatie met de cliënt.
- Het effect van de Jeugdwet op de positie van de professionals als werknemer of zzp'er.
- Het effect van de Jeugdwet op de kwaliteit van de beroepsuitoefening.
- Het effect van de Jeugdwet op de samenwerking met andere professionals.

Per vraag is aangegeven wat de antwoorden waren en hoeveel respondenten gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om een toelichting te geven op hun antwoord. Duizenden citaten geven een beeld van de uitvoeringspraktijk van de respondenten. In dit rapport kunnen slechts enkele citaten het beeld illustreren dat naar voren komt.

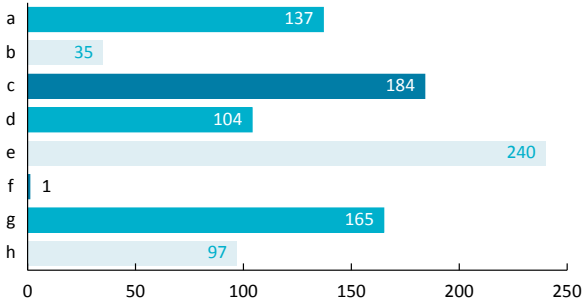

Bijlage Onderzoek opbrengsten

De beroepsverenigingen vinden dat het met alle kinderen en jongeren goed moet gaan. Uit de enquête komt echter een beeld naar voren dat het in (te) veel gemeenten nog niet lukt om aan alle kinderen en jongeren tijdig de passende hulp en jeugdbescherming te bieden.

Algemene vragen

1. Waar werk je?

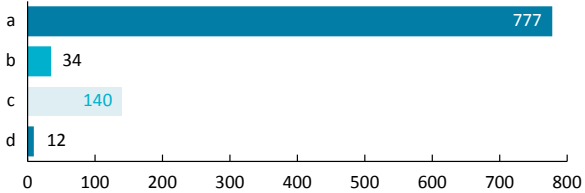

- a. lokaal team/vrij toegankelijke hulp/toegang tot jeugdhulp
- b. specialistische hulp voor jeugd met een licht verstandelijke beperking
- c. specialistische jeugd- en opvoedhulp
- d. gecertificeerde instelling/jeugdbescherming
- e. jeugd-ggz
- f. jeugdverslavingszorg
- g. jeugdgezondheidszorg
- h. anders, nl.

963 respondenten, die werken in de jeugdhulp of jeugdbescherming, hebben deze vraag ingevuld. Sommige professionals werken deels in het kader van de Jeugdwet en deels in het kader van andere wetgeving. Jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen werken vooral in de jeugdgezondheidszorg (Wet publieke gezondheidszorg), maar deels ook onder de Jeugdwet.

Psychologen, pedagogen, psychotherapeuten en psychiaters werken soms zowel onder de Jeugdwet als in het volwassenendomein (Zorgverzekeringswet). Professionals die werken in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking (Jeugdwet) kunnen daarnaast ook cliënten hebben die vallen onder de Wet langdurige zorg (Wlz). De respondenten die 'anders, nl.' hebben aangegeven, zijn bijvoorbeeld kinderarts (9), medewerker Raad voor de Kinderbescherming (20), medewerker Veilig Thuis (14) of vrijgevestigd jeugdhulpaanbieder (8).

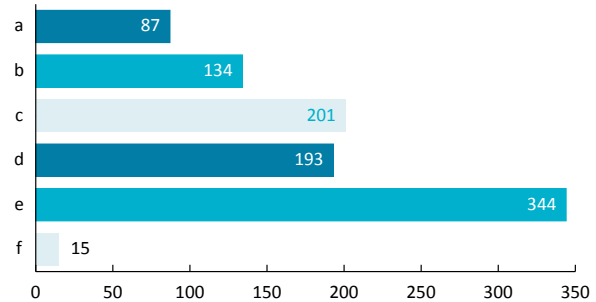
2. Hoe werk je?

- a. in dienstverband
- b. in dienstverband + eigenaar
- c. eigenaar/zelfstandig gevestigde
- d. leeg

Het merendeel van de respondenten werkt in dienstverband (777), maar er is ook een groep die eigenaar/zzp'er is (140) of het werknemerschap combineert met een eigen praktijk (34), onbekend (12).

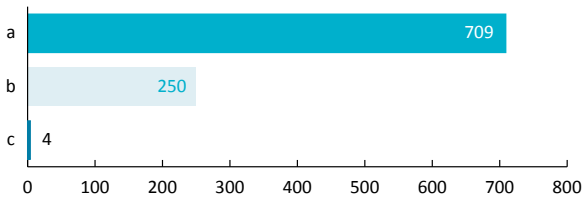
3. In welke regio werk je?

- a. Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)
- b. Midden (Utrecht, Flevoland)
- c. Oost (Overijssel, Gelderland)
- d. Zuid (Zeeland, Brabant, Limburg)
- e. West (Noord-Holland, Zuid-Holland)
- f. leeg

Alhoewel de meeste respondenten afkomstig waren uit Noord-Holland en Zuid-Holland is er sprake van een redelijke spreiding van de respondenten over Nederland.

4. Ben je lid van een beroepsvereniging?

- a. ja
- b. nee
- c. leeg

Het merendeel van de respondenten is lid van een of meerdere beroepsverenigingen. Vooral psychologen, pedagogen en psychotherapeuten zijn vaak lid van een beroepsvereniging en daarnaast van een wetenschappelijke vereniging.

5. Wil je deelnemen aan een focusgroep?

187 respondenten lieten hun e-mailadres achter waarmee ze te kennen gaven mee te willen doen aan een focusgroep.

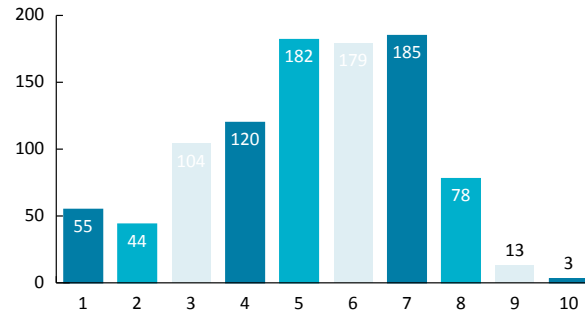

Effect Jeugdwet op relatie met de cliënt

Uit de antwoorden op vragen over 'de effecten op de relatie met de cliënt' blijkt dat aan de doelen van de Jeugdwet door de respondenten verschillend invulling wordt gegeven. Welke betekenis wordt gehecht aan de (elementen van) de transformatiedoelen lijkt samen te hangen met de functie die een professional heeft in het jeugd domein. Het duiden van de antwoorden is moeilijk, omdat door de decentralisatie de organisatie van de jeugdhulp verschillend is. Toegangsmedewerkers afkomstig uit de jeugdgezondheidszorg geven aan dat het versterken van de eigen kracht of het normaliseren, in het DNA van de beroepsgroep zit. Medewerkers van de jeugd-ggz geven vaker aan dat het nastreven van de doelen het tijdig inzetten van passende zorg in de weg kan staan.

In de enquête is gevraagd op welke wijze de doelen van de Jeugdwet effect hebben op de relatie tussen de cliënt en de professional. Daarbij is verwezen naar par. 2.1. van [het Kwaliteitskader Jeugd](#). Gevraagd is aan de respondenten in hoeverre volgens hen sprake is van het bereiken van de transformatiedoelen. Gevraagd is toe te lichten hoe men de verbetering of verslechtering waardeert.

6.1. Preventie en uitgaan van eigen kracht van jeugdigen, ouders en de sociale omgeving

Schaal 1 - 10: 1 = helemaal niet, 10 = geheel

Door 496 respondenten is hier een toelichting op gegeven. Daarbij valt op dat een deel van hen ingaat op het aspect 'preventie' en een ander deel op het aspect 'eigen kracht'. De respondenten die iets zeggen over preventie geven aan dat hier nog te weinig aandacht voor is. Met name respondenten uit de jeugdgezondheidszorg en de Centra voor Jeugd en Gezin geven aan dat ze op dit vlak veel kansen zien. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat er veel bezuinigd is. Dit komt ook naar voren uit het rapport van de Kinderombudsman '[Gemeenten doen meer aan preventie kindermishandeling maar bereik onduidelijk](#)'.

'Mijn ervaring is dat preventie het onderspit delft. Ik werk in een wijkteam. Ik zie dat er vooral wordt gefocust op begeleiding door jeugdhulp en minder op preventie.'

Uit de toelichting komt naar voren dat er zeer verschillend invulling wordt gegeven aan het doel 'uitgaan van eigen kracht'. Aangegeven wordt (56 keer) dat eigen kracht niet altijd aanwezig is of dat het niet haalbaar is om van de eigen kracht van de cliënt uit te gaan. 52 respondenten geven aan dat cliënten door de inzet op 'eigen kracht' te laat op de juiste plek terecht komen.

'Eigen kracht is te lang uitgangspunt, terwijl de problemen zwaardere inzet vragen. Hierdoor krijgen mensen te laat hulp en worden problemen onnodig groot. Gevolg is dat er crisissituaties ontstaan die tot onnodig veel schade leiden bij betrokkenen.'

Wat betreft 'eigen kracht' wordt door veel respondenten aangegeven dat de komst van de Jeugdwet geen wijziging heeft gebracht in hun benadering van cliënten. Het versterken van de eigen kracht van cliënten is inherent aan de wijze waarop veel respondenten werken.

Een groep respondenten legt een relatie met organisatorische problemen.

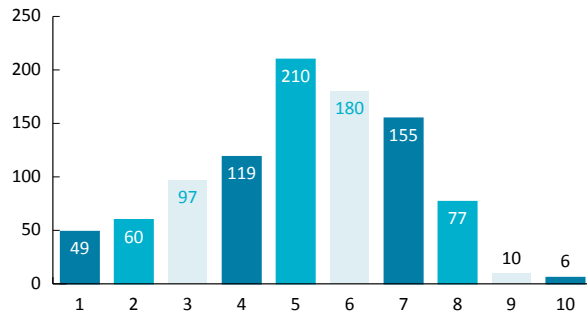
'Eigen kracht is nu vaak uit nood geboren, vanwege lange wachtlijsten is er geen andere keus.'

We constateren dat 'uitgaan van de eigen kracht' in de praktijk nogal eens als synoniem wordt opgevat voor het niet kunnen of mogen inzetten van specialistische zorg. Men denkt dat uitgaan van eigen kracht de inzet van noodzakelijke specialistische hulp uitsluit. Anderen benadrukken dat het uitgaan van eigen kracht juist kan bijdragen aan het vergroten van de zelfredzaamheid.

Uit de toelichtingen en de focusgroepen komt naar voren dat 'uitgaan van eigen kracht' van een jongere en/ of zijn ouders vraagt om doordacht methodisch handelen. In de antwoorden komt naar voren dat soms te lang wordt gewacht met het inzetten van specialistische hulp. Ook wordt gesteld dat er onvoldoende wordt aangesloten op de eigen kracht van cliënten. Uit de antwoorden komt naar voren dat er nog geen eenduidig beeld is wat 'uitgaan van eigen kracht' nu precies betekent.

'Ouders worden ook wel onderschat. Als we erover nadenken dan stellen we te grote, abstracte doelen. Terwijl als je met elkaar om tafel gaat zitten, dan kunnen ouders best een bijdrage leveren. Wij, als hulpverleners, vinden het ingewikkeld om ruimte te bieden voor de 'simpele' oplossingen. Dat heeft te maken met houding en vertrouwen van de werker. Angst voor de tuchtcommissie speelt hierin mee. Je moet jezelf heel goed kunnen verantwoorden voor de keuzes die je maakt.'

6.2. Minder snel medicaliseren, meer ontzorgen en normaliseren

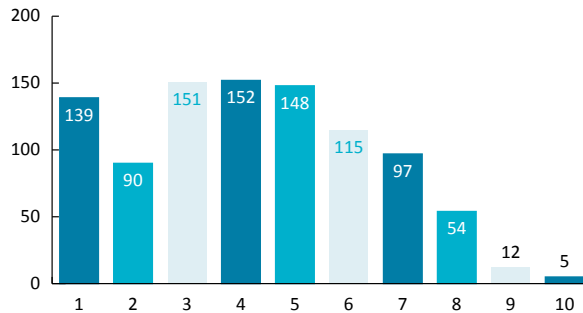
Schaal 1 - 10: 1 = helemaal niet, 10 = geheel

448 respondenten hebben hier een toelichting op gegeven. Ook hier blijkt de achtergrond van de respondent een rol te spelen in het antwoord dat men geeft. Vooral professionals afkomstig uit de jeugdgezondheidszorg sluiten meer aan bij de doelstelling 'Minder snel medicaliseren, meer ontzorgen en normaliseren'. Ze pleiten expliciet voor de juiste professionals in de toegang, die gedegen afwegingen kunnen maken om te laat doorverwijzen en onterecht normaliseren te voorkomen.

Professionals uit de ggz antwoorden vaker dat de doelstelling 'Minder snel medicaliseren, meer ontzorgen en normaliseren' misplaatst is als er sprake is van psychische problematiek.

'Doordat er te weinig kennis aan de voordeur zit, wordt aan kinderen en hun opvoeders ten onrechte de juiste zorg op het juiste moment onthouden; dit met het argument dat er genormaliseerd moet worden.'

6.3. Eerder (jeugd)hulp op maat voor kwetsbare kinderen

Schaal 1 - 10: 1 = helemaal niet, 10 = geheel

Het merendeel van de respondenten geeft aan dat er geen sprake is van 'eerder jeugdhulp op maat voor kwetsbare kinderen'.¹ 540 respondenten gaven een toelichting. Daarbij ging men soms in op het aspect 'eerder' en soms op het aspect 'hulp op maat'.

'Pas als er bloed vloeit is het mogelijk om budget vrij te spelen.'

Het grootste deel van de toelichtingen gaat over opgelopen wachttijden (153).² Daarnaast gaan veel toelichtingen over het (te) laat hulp verkrijgen op de juiste plek (43), door ofwel het (te) laat doorverwijzen

naar gespecialiseerde hulp dan wel door de wachttijden die er zijn bij gespecialiseerde hulp. Zie ook [het rapport van de Kinderombudsman over 2016](#).

'Het idee dat iedereen generalist moet zijn en alles moet kunnen, is op sommige plekken alweer verleden tijd. Wat in het wijkteam kan, hangt af van de aanwezige expertise.'

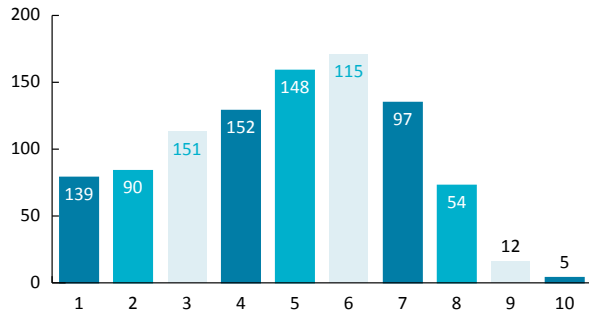
Aangegeven wordt dat het te vaak voorkomt dat kinderen (te) lang op hulp moeten wachten en daarna belanden in (te) zware zorg.³ Als de veiligheid in het geding is, moet er een opvangplek gevonden worden. Crisisopvang is vaak te kortdurend. Ook wordt aangegeven dat er een segment ontbreekt in het aanbod, namelijk de behandeling intensief ambulante. Daardoor komt het tot residentiële plaatsing terwijl dat wellicht voorkomen had kunnen worden.

1. Zie ook: [Nieuwsuur: Mind over kinderen die geen passende hulp krijgen](#)

2. Zie ook: [Kassa: Decentralisatie zorgt voor problemen en lange wachtlijsten bij jeugd-ggz](#)

3. Zie ook: [Jeugdzorg Nederland: toename jongeren in jeugdzorgplus](#)

6.4. Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'

Schaal 1 - 10: 1 = helemaal niet, 10 = geheel

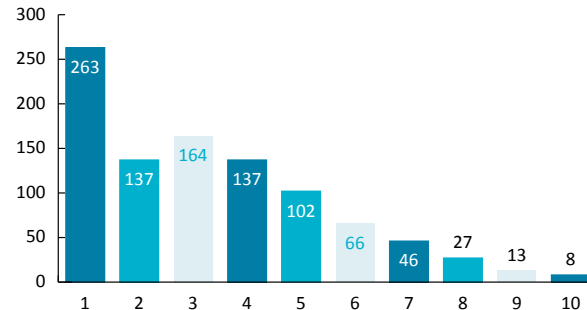
535 respondenten geven in hun toelichting vooral aan dat integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur' in de praktijk nog niet naar behoren werkt.⁴ Het behalen van dit doel lijkt in de praktijk ook lastig haalbaar door diverse wisselingen in de teams en wijzigingen in de sociale kaart.

'Je blijft kennismaken.'

'Ik merk nog vaak dat instanties langs elkaar heen werken. Daarnaast gebeurt het ook nog vaak dat niet naar het hele gezin gekeken wordt, omdat er bijvoorbeeld maar een beschikking voor één van de gezinsleden is afgegeven.'

In veel antwoorden wordt ook ingegaan op de regie, die niet (goed) belegd is.

6.5. Meer ruimte voor professionals en vermindering van regeldruk

Schaal 1 - 10: 1 = helemaal niet, 10 = geheel

4. Zie ook: [Beleid in praktijk - jaarbeeld 2016 TSD-STJ](#)

Uit de antwoorden van de respondenten komt het beeld naar voren dat er niet meer ruimte voor de professionals is of van vermindering van de regeldruk,⁵ terwijl dit wel expliciet als doel van de Jeugdwet is geformuleerd. Door 555 respondenten is een toelichting gegeven. Daarbij is ingegaan op het aspect 'ruimte voor de professional' of 'vermindering van de regeldruk'. Het overgrote merendeel van de respondenten (504) geeft aan dat de regeldruk niet is verminderd, maar juist is toegenomen. Slechts 7 respondenten geven aan dat er iets meer ruimte is voor de professional. Uit de toelichting blijkt dat de regeldruk veel professionals hoog zit. Dat de toegenomen regeldruk negatieve gevolgen heeft voor cliënten wordt geïllustreerd door de volgende citaten:

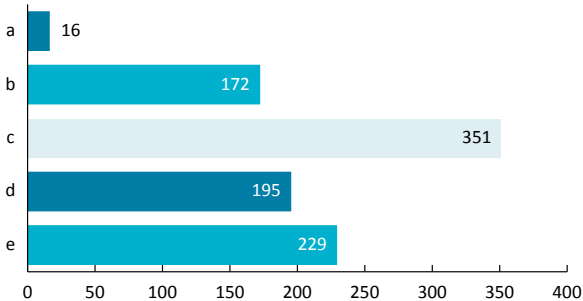
'Het lukt me vaak niet om de gewenste hulp in gang te zetten. Ik moet door aanmeldstops en wachtlijsten 'leuren' met jeugdigen om ze ergens onder te brengen.'

'Regeldruk en registratiedruk is nog nooit zo hoog geweest. Elk uur moet verantwoord worden in meerdere systemen en dat gaat dus ten koste van de ruimte voor de cliënt en de professionalisering. Dat vind ik zeer ernstig en ontnemt mij daarnaast het plezier van het werken in de jeugdzorg.'

In de antwoorden op deze vraag, maar ook op andere vragen, werd opvallend vaak genoemd dat regeldruk ook samenhangt met complexe scheidingen. Het verkrijgen van toestemming van beide gezagdragende ouders kost vaak veel tijd.

5. Zie ook de jaarlijkse onderzoeken van NIP e.a. onder vrijgevestigde aanbieders van jeugd-ggz: [Rapport 2015](#), [Rapport 2016](#), [Rapport 2017](#).

7. Na de invoering van de Jeugdwet is het voor mijn cliënten helder welke professional, die betrokken is bij de hulpverlening, de regie heeft ten aanzien van de hulpverlening

- a. veel vaker
- b. iets vaker
- c. gelijk gebleven
- d. iets minder vaak
- e. minder vaak

351 van de 963 respondenten zeggen dat na de invoering van de Jeugdwet de duidelijkheid voor de cliënt over wiede regie heeft gelijk is gebleven. Slechts 2% respondenten geeft aan dat dit vaker het geval is. We kunnen hier dus niet spreken van een significante verbetering. Zie ook antwoord op vraag 6.4.⁶

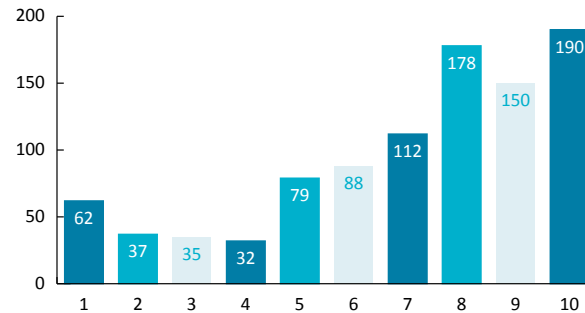
'Er wordt keurig langs elkaar heen gewerkt, er vindt nauwelijks afstemming plaats tussen professionals of betrokkenen. De privacywetgeving wordt daarvoor als boosdoener aangewezen.'

6. Zie ook de voorlopige resultaten van de [proeftuin basiszorg in Utrecht](#)

Effect op de positie van de professionals als werknemer of zzp'er

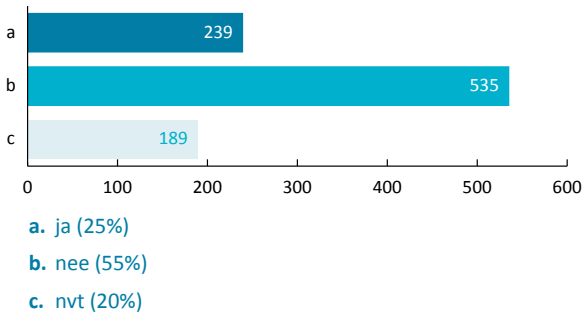
Voor veel professionals heeft de komst van de Jeugdwet een andere verhouding ten opzichte van de werkgever of opdrachtgever tot gevolg. Daarnaast hebben professionals nieuwe rollen gekregen, zoals namens de gemeente met mandaat beslissen over het inzetten van hulp. De band met de werkorganisatie kan veranderd zijn doordat men gedetacheerd is bij een wijkteam. Voor zzp'ers kan het contracteren met gemiddeld 6 tot 20 gemeenten, een hogere administratieve lastendruk betekenen.

8. Geef aan of je extra tijd kwijt bent aan administratie sinds de invoering van de Jeugdwet

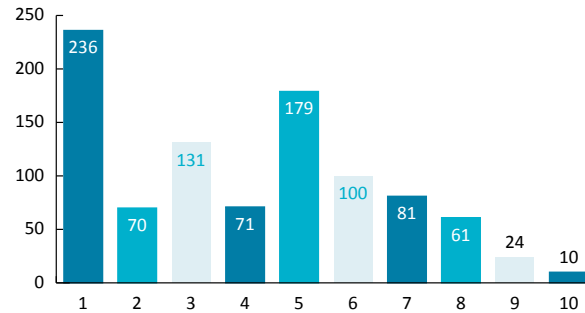

Schaal 1 - 10: 1 = geen extra tijd, 10 = veel extra tijd

9. Door de vorming van lokale teams hebben professionals soms te maken met meer dan één leidinggevende. Geldt dat ook voor jou?

10. In hoeverre ben je het eens met deze uitspraak: Ik voel me sinds de komst van de Jeugdwet in mijn profissie zelfstandiger dan ervoor

Schaal 1 - 10: 1 = niet zelfstandiger, 10 = veel zelfstandiger

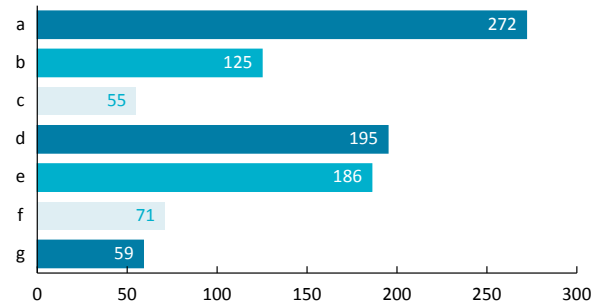
Een van de doelen van de Jeugdwet is dat de professionele autonomie wordt versterkt. Uit de antwoorden op deze vraag blijkt dit niet.

Professionals geven aan dat zij zich als geregistreerde professional wel meer verantwoordelijk voelen voor hun werk. Tegelijkertijd is de verantwoordingsdruk vanuit zowel de gemeente als vanuit de eigen instelling zo groot, dat men zich toch minder zelfstandig voelt dan voor de komst van de Jeugdwet.

Effect op de kwaliteit van de beroepsuitoefening

De Jeugdwet gaat uit van het versterken van de autonomie van de professional, die zich moet verhouden tot zijn professionele standaard. Professionals die werkzaamheden uitvoeren op hbo- of wo-niveau, waarvoor op grond van het Kwaliteitskader Jeugd een geregistreerde professional moet worden ingezet, moeten zich vanaf 1 januari 2018 registreren, dan wel geregistreerd staan in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) of het BIG-register. Via deze registratie zijn zij tevens gebonden aan het tuchtrecht. Dat betekent dat professionals dus zelf moeten investeren in hun beroepsregistratie, bij- en nascholing en reflectie (intervisie/supervisie). En dat zij moeten handelen met inachtneming van de beroepscode en de door de beroepsgroep vastgestelde richtlijnen. De vraag is of deze registratie en de binding aan de professionele standaard effect heeft op de kwaliteit van de beroepsuitoefening.

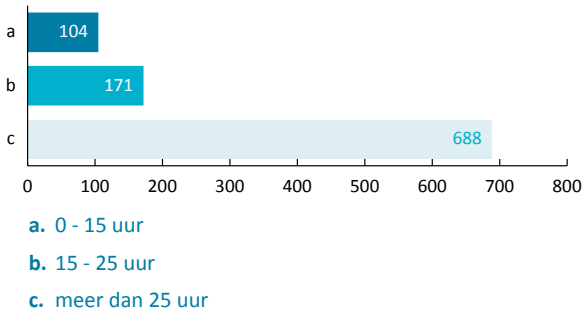
11. Ben je geregistreerd of vooraangemeld in het SKJ of BIG register?

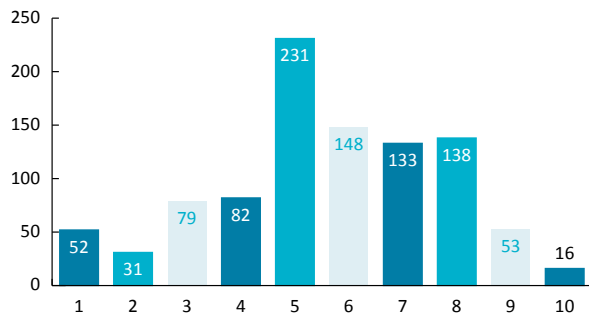
- a. ik ben SKJ geregistreerd als jeugdzorgwerker
- b. ik ben SKJ geregistreerd als gedragswetenschapper
- c. ik ben vooraangemeld bij het SKJ
- d. ik ben geregistreerd in het BIG register als arts
- e. ik ben geregistreerd in het BIG register als gezondheidszorgpsycholoog/ psychotherapeut
- f. ik ben geregistreerd in het BIG register als verpleegkundige
- g. ik ben niet geregistreerd, want ik ben...

De niet-geregistreerden (59) zijn onder meer beleidsmedewerkers, leidinggevendenden, managers, directeuren, juristen, vaktherapeuten, mbo-opgeleide jeugdhulpverleners of geen hulpverlener.

12. Hoeveel uur besteed je per jaar aan je eigen deskundigheidsbevordering?

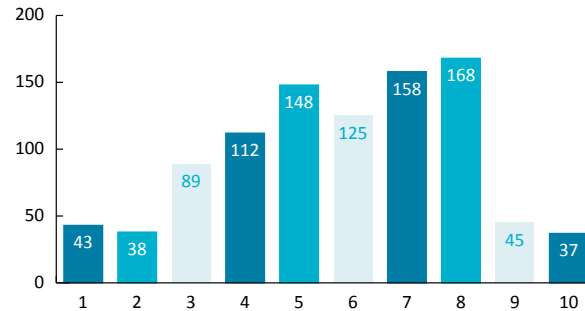

13. Met de invoering van de Jeugdwet is iedere professional die werkt op hbo- of wo-niveau verplicht zijn vak bij te houden. Krijg je daarvoor voldoende faciliteiten/mogelijkheden?

Schaal 1-10: 1 = sterk afgenomen, 10 = sterk toegenomen

14. Kun je binnen de kaders die de gemeente stelt, je in je werk houden aan jouw professionele standaard (beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen)?

Schaal 1 - 10: 1 = helemaal niet, 10 = geheel

459 respondenten hebben een toelichting gegeven op deze vraag. 56 personen geven aan dat zij sinds de invoering van de Jeugdwet geen extra problemen ondervinden in het zich houden aan de eigen professionele standaard. De overige respondenten geven aan daar wel problemen bij te ondervinden. Ze geven aan dat de gemeente de professionele standaarden niet begrijpt of respecteert (52). Juist door de kaders die de gemeente stelt, is het lastiger om zich te houden aan de professionele standaard. Ook werken de kaders vertragend, of wordt de juiste zorg niet ingezet.

'Er worden steeds meer beperkingen opgelegd. Ik kan in veel gevallen als professional niet mijn werk uitvoeren zoals nodig zou zijn.'

207 respondenten leggen in hun toelichting op deze vraag een verband tussen tijdsdruk, financiële kaders en de mogelijkheden om te kunnen reflecteren en te handelen volgens de richtlijnen en/of beroepscode. De zorgvuldigheid en daarmee de kwaliteit van de hulpverlening staat daarmee onder druk.

'Veel te veel regels waar je aan moet voldoen in plaats van vertrouwen op de inhoudelijke kwaliteit van professional.'

Op grond van de wet en hun beroepscode hebben professionals een geheimhoudingsplicht. 20% van de antwoorden van de respondenten gaat over problemen rondom de borging van de privacy van cliënten.

'Regelmatig gaat de gemeente op de stoel van de hulpverlener zitten en wil men veel te veel inhoudelijke informatie. Er is geen kennis over de wetten in de gezondheidszorg (bijvoorbeeld de Wgbo) en ook niet over privacy.'

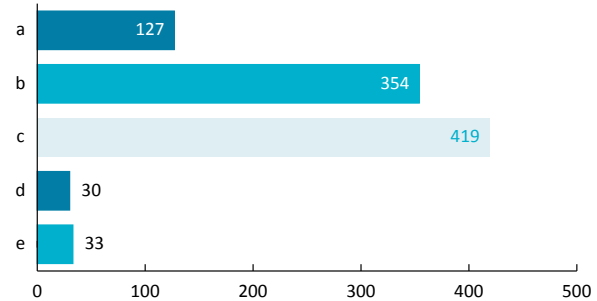

Effect op de samenwerking met andere professionals

De Jeugdwet gaat ervan uit dat professionals 'breed kijken' en daar waar nodig de expertise van andere professionals betrekken bij de hulpverlening. Dit levert vraagstukken op, onder meer op het terrein van verwijzingen, beroepsgeheim en privacy. In hoeverre hebben onderstaande uitspraken betrekking op jouw situatie:

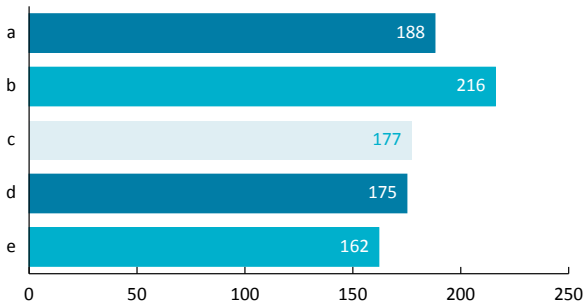
15. Ik werk sinds de invoering van de Jeugdwet samen met ketenpartners ten behoeve van de hulpverlening aan één cliënt/gezin (samenwerking en andere expertise erbij halen)

- a. veel vaker
- b. iets vaker
- c. gelijk gebleven
- d. iets minder vaak
- e. minder vaak

Uit de antwoorden op deze vraag komt naar voren dat het samenwerken gelijk gebleven is of zelfs iets is toegenomen.

16. Komen kinderen, jeugdigen, ouders met een hulpvraag snel genoeg op de juiste plaats terecht?

Ja, want... (meerdere antwoorden mogelijk)

- a. in het wijkteam is expertise aanwezig om een goede inschatting te maken van wat nodig is
- b. de verwijzing door de arts wordt overgenomen
- c. de gemeente heeft breed ingekocht
- d. de gemeente is beschikbaar voor overleg als er plaatsingsproblemen zijn
- e. anders, nl....

162 respondenten hebben voor de optie 'anders, nl.' gekozen en dit met een open antwoord toegelicht. In de toelichting geeft men onder meer aan dat de cliënten op de juiste plek terechtkomen, maar dat er wel wachtlijsten zijn (30).

'Doordat er meer vraag is dan beschikbaarheid, zijn er inmiddels overal wachtlijsten en moeten kinderen ook voor simpele vragen weken tot maanden wachten.'

Het antwoord dat kinderen snel genoeg op de juiste plaats komen doordat er in het wijkteam expertise aanwezig is, werd 188 keer aangekruist. Daar waar in de toelichting ingegaan wordt op de expertise van het wijkteam (74) is dit 45 keer in negatieve zin en 26 keer in positieve zin. De meeste respondenten geven aan dat de expertise van het wijkteam verschilt per gemeente en dat dit grotendeels komt door verschillen in achtergrond, opleidingsniveau, ervaring, kennis van de sociale kaart en het professionele netwerk, van de betreffende professionals.

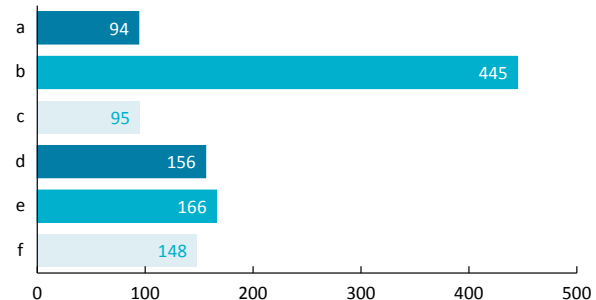
'Op dit punt kan nog veel winst worden behaald. Wijkteams hebben nog niet altijd helder wat het aanbod is en hoe ze door moeten verwijzen.'

Door 75 respondenten wordt aangegeven dat het afhankelijk is van de wijze waarop de gemeente is georganiseerd of kinderen snel genoeg op de juiste plaats terechtkomen.

'Dit verschilt per gemeente. Een aantal heeft zelf veel expertise in huis maar neigen daardoor weer veel te lang zorg in eigen beheer te houden om doorverwijzing te voorkomen.'

'Hierin worden met projecten positieve stappen gezet. De cliënt is echter veel te vaak afhankelijk van de expertise van een hulpverlener. Voor deze generalistische functies zijn er geen eisen voor wat betreft basisprofiel en bijbehorende ervaring.'

Op deze vraag ('Komen kinderen, jeugdigen, ouders met een hulpvraag snel genoeg op de juiste plaats terecht?') kon ook nee geantwoord worden. 863 personen van de 963 respondenten hebben één of meerdere categorieën aangekruist:

Nee, want... (meerdere antwoorden mogelijk)

- a. cliënten worden niet naar de juiste instelling of professional verwezen
- b. er zijn wachtlijsten of omzetplafonds
- c. de gemeente treedt in het professionele oordeel van de verwijzende arts
- d. het wijkteam gaat te veel uit van eigen kracht, stepped care etc.
- e. er wordt onvoldoende gekeken naar de kind en systeemfactoren bij de inschatting wat passende hulp is
- f. anders, nl....

148 respondenten hebben gekozen voor de optie 'anders, nl.' en het antwoord toegelicht. Door 95 personen wordt aangegeven dat kinderen niet snel passende hulp krijgen omdat de gemeente in het professionele oordeel van de verwijzende arts treedt. Dit is opmerkelijk, omdat in de wetsgeschiedenis veel aandacht is besteed aan het feit dat de gemeente niet op de stoel van de arts mag gaan zitten, als deze verwijst.

Het meest wordt geantwoord 'er zijn wachtlijsten of omzetplafonds' (445). Ook in de categorie 'overig' kwam dit nog 36 keer als antwoord naar voren als reden waarom cliënten niet snel genoeg op de juiste plaats terecht komen.

'Er zijn wachtlijsten waardoor alles stagneert en men op zoek gaat naar tijdelijke alternatieven om brandjes te blussen, maar die op de langere termijn niet helpen.'

Naast de al aangekruiste antwoorden die betrekking kunnen hebben op het functioneren van de wijkteams (a, c, d, e) werd nog eens door 123 personen in hun toelichting ingegaan op de expertise van het wijkteam. Veelvuldig wordt genoemd dat de mate van deskundigheid in de wijkteams ervoor zorgt dat jeugd niet snel genoeg passende hulp krijgt.

'Problemen worden onderschat, er wordt halfslachtig hulp geleverd tot een kind suïcidaal wordt en dan wordt met spoed doorverwezen.'

'De triagevaardigheid van de lokale toegang is beperkt (herkennen psychiatrische problematiek minimaal). Ze blijven vaak te lang op de opvoedvaardigheden van de ouders zitten terwijl kind een ASS heeft.'

Aangegeven wordt dat verwijzingen lang duren door de wijze waarop de gemeente het proces heeft georganiseerd (31).⁷

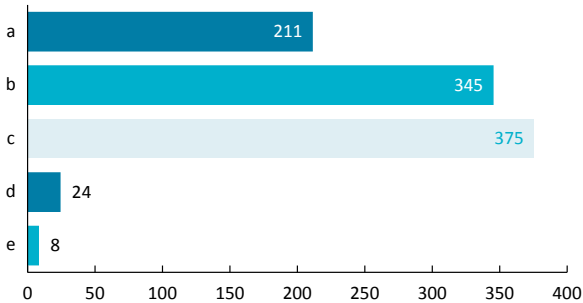
'Gemeente reageert niet of ernstig vertraagd op aanvragen voor beschikkingen, waardoor hulp niet kan starten.'

Aangegeven wordt dat er onduidelijkheid bestaat over de toegang tot hulp voor professionals en voor cliënten (37).

'Het blijft te veel zoeken en onduidelijk is wie, wanneer verantwoordelijk is voor wat.'

7. Zie ook: [Zorg + Welzijn: Wijkteam heeft te weinig tijd voor kwetsbare gezinnen](#)

17. Ik ervaar knelpunten op het gebied van beroepsgeheim/privacy in de samenwerking met ketenpartners en gemeente

- a. veel vaker
- b. iets vaker
- c. gelijk gebleven
- d. iets minder vaak
- e. minder vaak

De meeste respondenten geven aan dat de knelpunten rondom privacy zijn toegenomen. Slechts 3% van de respondenten stelt dat de knelpunten (iets) minder vaak voorkomen.

18. Wat zijn de belangrijkste knelpunten op het gebied van privacy?

In totaal hebben 678 respondenten antwoord gegeven op deze vraag. Een minderheid geeft aan geen knelpunten te ondervinden of stelt te doen wat er professioneel gezien gedaan moet worden (45).

'Mijn stelregel is dat wanneer het in het belang is van de jongere, informatie gedeeld moet worden. En wanneer je daarbij betrokkenen betreft, is het transparant en vaak ook geen probleem.'

Andere respondenten (178) geven aan dat privacy een knelpunt is in de samenwerking met andere professionals of vrijwilligers. Opvallend vaak worden problemen rondom privacy genoemd in de samenwerking met de ggz, met scholen⁸ en met wijkteams.⁹

'Scholen verwachten van de professional dat die hen op de hoogte houdt, maar dit is de taak van de ouders.'

-
- 8. De Po-raad en VO-raad hebben samen met NIP en NVO een tool gemaakt voor het delen van persoonsgegevens.
 - 9. Beroepsverenigingen, branches en gemeenten hebben in 2017 een app gelanceerd.

In de toelichtingen wordt ingegaan op de noodzaak om informatie te delen met gemeenten (149). Rond het toewijzen van zorg (en financiering van zorg- of hulpverlening) wordt de privacy volgens de respondenten geschonden. En er zit ook een perverse prikkel: zonder de inhoudelijke informatie is financiering (dus vervolgzorg) niet mogelijk. Met name gemeenten willen veel inhoudelijke informatie, die volgens de hulpverleners niet passend is bij hun rol, positie, deskundigheid en verantwoordelijkheid.

'Gemeenten eisen medische informatie op bij patiënten, hele dossiers soms, en patiënten leveren dit aan, erg tegen hun zin, uit angst anders niet de juiste begeleiding, hulp, zorg, behandeling, of ondersteuning te krijgen.'

'Wijkteams verwachten het delen van (medisch) inhoudelijke informatie, in samenwerking of bij toewijzing van hulp, maar delen zelf nauwelijks informatie. Ook bij verwijzing komt er nauwelijks tot geen voorinformatie mee.'

Als knelpunt geeft men aan dat gemeenten er te vanzelfsprekend van uitgaan dat informatie gedeeld wordt (80).

'Punt is dat gemeenteambtenaren ervan uitgaan dat alle informatie gedeeld kan worden. Ook hierbij is het belangrijk zelf goed vast te houden aan de richtlijnen van je eigen beroepsvereniging.'

Als knelpunt wordt genoemd dat ouders geen toestemming geven voor het delen van persoonsgegevens. En dat de techniek niet altijd goed geregeld is, bijvoorbeeld uitwisseling van persoonsgegevens via onbeveiligde mail.

19. Zijn er nog punten die u mee wilt geven aan de gezamenlijke beroepsverenigingen in het kader van de evaluatie van de Jeugdwet?

Aan het eind van de enquête is ruimte geboden om aanbevelingen mee te geven aan de beroepsverenigingen. Hiervan werd door 555 respondenten gebruikgemaakt. Slechts een beperkt aantal van de respondenten spreekt de beroepsvereniging direct aan. Als dat wel gebeurt geeft men aan de samenwerking tussen beroepsgroepen belangrijk te vinden.

Het merendeel signaleert zorgen, vat eerdere antwoorden samen, of benoemt knelpunten die spelen in de sector zonder hier specifiek de verantwoordelijkheid voor bij de beroepsvereniging neer te leggen. Niet zelden volgt er een oproep om te stoppen met de transitie en weer terug te gaan naar een centraal aangestuurd systeem, vaak gevolgd door zorgen over het behoud van de kwaliteit van de hulpverlening.

Professionals gaan in op een aantal onderwerpen waarover in brede zin zorg ervaren wordt. Zoals:

Het bestaan van grote verschillen tussen gemeenten

'Wat ik jammer vind, is dat de plaats waar ze wonen voor kinderen/ouders bepaalt welke hulpverleningsmogelijkheden er zijn. We willen ieder kind toch gelijke kansen kunnen bieden?'

Toegenomen bureaucratie, wachtlijsten en toegenomen regeldruk

'Regio's en gemeenten hebben allemaal hun eigen werkwijzen, met eigen formulieren en regeltjes, en - niet te vergeten - eigen portals, die allemaal anders werken. Er is geen consensus en dit kost enorm veel tijd. Mogelijk kan de VNG hierin een rol spelen. De administratieve rompslomp is nu enorm!'

'Probleem is met name de toename van wachtlijsten voor alle vormen van jeugdhulp en het tekort aan plaatsingsmogelijkheden in de jeugdzorg en jeugd-ggz. Maar ook de sociale kaart die te vaak wijzigt, omdat de gemeente besluit een bepaalde vorm van hulp of zorgaanbieder niet meer te financieren en/of te wijzigen van aanbieder.'

Voor een zzp'er is het bijna niet meer te doen om in het jeugddomein te werken:

'De regeldruk is zo enorm en zo verschillend per gemeente dat het voor een zelfstandig werkende éénpitter bijna niet te doen is. Ik ga dan ook stoppen met het aanbieden van jeugdzorg in de BGGZ.'

De transitie en transformatie in combinatie met de bezuinigingen

'Ik denk dat de nieuwe manier van werken uiteindelijk wel bezuiniging kan gaan opleveren, maar het is niet reëel om te verwachten dat midden in het veranderingsproces de zorg direct goedkoper kan. Dit heeft ertoe geleid dat er momenteel heel veel kinderen de dupe zijn van een gebrek aan aanbod. In mijn eigen caseload zijn er schrijnende gevallen...'

'De insteek van de Jeugdwet (eigen kracht, versimpelen, verduidelijken) is op zich positief. Maar het feit dat het gepaard is gegaan met zoveel bezuinigingen, heeft volgens mij wel zijn weerslag op de kwaliteit van het werk. Daarnaast zie ik steeds meer dat de werkdruk collega's parten speelt. Mensen vallen uit of wisselen van baan, wat ook weer een effect heeft op de kwaliteit van het werk.'

'Let op dat voor zwaardere doelgroepen, zoals multi-probleemgezinnen en uithuisplaatsingen, tijdig goede hulp ingezet kan worden. Daar wordt nu lang mee gewacht. En dat specialistische hulp op kwaliteit kan blijven en niet op financiële gronden wordt uitgekleeft.'

Positieve geluiden

Er zijn ook positieve geluiden te horen bij professionals, al geven zij ook aan dat de transitie en transformatie nog meer tijd nodig hebben:

'Ondanks alles wat er misgaat, ben ik blij met deze richting. De gemeente doet haar best, er is veel overleg (met verzekeraars nooit!). Het onderlinge vertrouwen groeit...'

'Mijn antwoorden mogen weliswaar naar een negatief kritisch oordeel buigen, toch ben ik zeer positief over de Jeugdwet. Het heeft er bij ons in de jeugd-ggz voor gezorgd dat er eindelijk een gesprek heeft plaatsgevonden met het management over de professionele kwaliteit, zowel wat betreft scholing als reflectiemogelijkheden voor de jeugdprofessionals. Ook de eigen verantwoordelijkheid van medewerkers heeft nu aandacht. De belemmeringen zitten vooral aan de kant van de uitvoering door de gemeenten (regeldruk, onduidelijkheid over regie, onvoldoende kennis, wachtlijsten).'

'Laten we s.v.p. de tijd nemen om deze veranderingen door te laten groeien. In principe vind ik de transitie een goede zaak, en het helpt erg dat artsen zelf verwijzen en indiceren nu. Ik zie al deze problemen als startersgedoe. Werk wel heel goed aan professionaliseren en zoek creatieve manieren om de lead meer bij professionals in plaats van bij managers te leggen.'

'Op zich zijn de achterliggende doelen heel goed. We moeten met zijn allen de komende tijd ervoor gaan zorgen dat we deze doelen ook gaan halen. Meer overleg tussen wijkteam, professional en huisarts zou gereguleerd kunnen worden.'

Colofon

Onderzoek en tekst:
Gezamenlijke beroepsverenigingen

Ontwerp en opmaak:
Studio Playground en Punt Grafisch Ontwerp

© NIP, namens de gezamenlijke beroepsverenigingen
Utrecht, januari 2018

